

ภาคผนวก

ประเด็นการสัมภาษณ์ (Interview)

การสัมภาษณ์ ได้กำหนดวิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างโดยผู้วิจัย กำหนดประเด็นที่จะรวบรวมข้อมูล อันได้แก่

- ประวัติความเป็นมา
- สภาพของชุมชนในอดีต
- สภาพของชุมชนโดยปัจจุบัน
- วิธีการดำรงชีวิตในรอบปี วัฒนธรรม
- สภาพปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมจากการทำธุรกิจชุมชน
- การพัฒนาการของธุรกิจชุมชน

โดยสัมภาษณ์จาก กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ผู้ประกอบการธุรกิจชุมชนและประชาชนในพื้นที่

ประเด็นในการสนทนากลุ่มและจัดเวทีชาวบ้าน

วิธีการสนทนากลุ่มและจัดเวทีชาวบ้าน ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสนทนากลุ่มนี้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการกระตุ้นให้คนในกลุ่มแสดงความคิดเห็น และทัศนะของตนเองออกมาอย่างเปิดเผยและจริงใจ ในขณะที่สนทนากันความคิดเห็นของคนๆ หนึ่งในกลุ่มจะกระตุ้นให้คนอื่น ๆ อยากพูด อยากแสดงความคิดเห็นออกมา โดยผู้วิจัยได้สนทนากลุ่มกับประชาชนทั่วไป ซึ่งจากการสนทนากลุ่มทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมจากธุรกิจชุมชน สาเหตุของปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อตัวเขาและชุมชน

โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสนทนากลุ่มในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อเป็นการกระตุ้นให้คนในกลุ่มแสดงความคิดเห็น และทัศนะของตนเองออกมาอย่างเปิดเผย โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มต่างๆ เพื่อทำการสนทนากลุ่มซึ่งผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มประกอบด้วย สนทนากลุ่มกับผู้ประกอบการและประชาชนในพื้นที่ จำนวน 3 ครั้ง โดยประเด็นที่ทำการสนทนาประกอบด้วย

ครั้งที่ 1 ประเด็นประกอบด้วย

1. การใช้ประกอบธุรกิจชุมชนตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน และอนาคต
2. สาเหตุของปัญหาสังแวดล้อมที่เกิดจากธุรกิจชุมชน
3. ผลกระทบจากปัญหาสังแวดล้อมที่เกิดขึ้น

ครั้งที่ 2 ประเด็นประกอบด้วย

1. แนวทางการแก้ปัญหาสังแวดล้อมที่เกิดจากการทำธุรกิจชุมชน
2. วางแผนการจัดการปัญหาสังแวดล้อมที่เกิดจากธุรกิจชุมชน

แบบสอบถาม

ประกอบการทำวิจัยเรื่อง

การบูรณาการการจัดการศึกษาเพื่อท้องถิ่นในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมจากธุรกิจชุมชน กรณีศึกษาวิชา
วิจัยทางด้านสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยสิ่งแวดล้อม โดยแบบสอบถามมีทั้งหมด 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากธุรกิจชุมชน

คำตอบของท่านจะใช้ประกอบการพิจารณาตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยเท่านั้น ผู้วิจัยจะเก็บคำตอบของท่านเป็นความลับ และจะไม่มีผลกระทบต่อนานแต่อย่างใด ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอความกรุณาจากท่าน กรุณาใช้เวลาตอบคำถามให้ตรงกับข้อเท็จจริงมากที่สุด

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หน้าข้อความที่ท่านต้องการตอบเพียงข้อเดียว

และเติมข้อความลงในช่องว่างที่เว้นไว้ให้สมบูรณ์

1.1 เพศ ( ) 1. ชาย

( ) 2. หญิง

1.2 อายุ.....ปี

1.3 ระดับการศึกษา

( ) 1. ไม่ได้เรียนหนังสือ

( ) 2. ประถมศึกษาตอนต้น (ป.4)

( ) 3. ประถมศึกษาตอนปลาย (ป.6)

( ) 4. มัธยมศึกษาตอนต้น

( ) 5. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.

( ) 6. ปวส./ ปวท./ อนุปริญญา

( ) 7.ปริญญาตรี

( ) 8. สูงกว่าปริญญาตรี

( ) 9. อื่นๆ (ระบุ).....

1.4 ท่านเคยได้ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากกระบวนการผลิตในชุมชนหรือไม่

( ) 1. เคย

( ) 2. ไม่เคย

1.5 ท่านเคยได้รับการร้องเรียนเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากกระบวนการผลิตในชุมชนหรือไม่

( ) 1. เคย

( ) 2. ไม่เคย

1.6 ระยะเวลาในการดำเนินการ (ระบุ).....ปี

1.7 แหล่งวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตมาจาก

- ( ) 1. ภายในท้องถิ่นทั้งหมด ( ) 2. ภายนอกท้องถิ่นทั้งหมด
( ) 3. ทั้งภายในและภายนอก ( ) 4. อื่นๆ (ระบุ).....

1.8 ท่านทำการผลิตสินค้าในลักษณะใด

- ( ) 1. ทำการผลิตเอง
( ) 2. รับจ้างผลิต ได้ค่าจ้างตามจำนวนชิ้นงาน
( ) 3. อื่นๆ (ระบุ).....

1.9 อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการผลิตมาจากแหล่งใด

- ( ) 1. จัดหาซื้อเอง ( ) 2. จัดทำขึ้นเอง
( ) 3. ยืมของนายทุนผู้ว่าจ้าง ( ) 4. อื่นๆ (ระบุ).....

1.10 จำนวนคนงาน (รวมสมาชิกในครัวเรือน) .....คน

1.11 ลักษณะของสถานที่ประกอบกิจการ

- ( ) 1. เป็นโรงเรือนแยกจากบ้านพักอย่างชัดเจน
( ) 2. อยู่รอบๆบริเวณบ้านแต่ไม่ติดกับตัวบ้าน
( ) 3. อยู่ติดกับตัวบ้าน
( ) 4. ในบริเวณตัวบ้าน
( ) 5. อื่นๆ (ระบุ).....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชนจากระบบการผลิต

คำชี้แจง : ท่านคิดว่ามลพิษที่เกิดขึ้นจากระบบการผลิตมีผลต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชนของ

ท่านหรือไม่อย่างไร โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเลือก

ผลกระทบจากมลพิษ	ไม่มี	มีผลกระทบ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
มลพิษทางน้ำ				
1. สังกัดเหม็นรบกวน				
2. เป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรคและสัตว์น้ำโรคต่างๆ				
3. ทำลายทัศนียภาพ/ไม่น่าดู				
มลพิษทางอากาศ				
4. เกิดการระคายเคือง/มีฝุ่นคั่นตามผิวหนัง				
5. เกิดโรคระบบทางเดินหายใจ เช่น หอบหืด				
6. แสบตา ปวดตา ตาพร่ามัว เนื่องจากฝุ่นละออง				

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชนจากกระบวนการผลิต (ต่อ)

คำชี้แจง : ท่านคิดว่ามลพิษที่เกิดขึ้นจากกระบวนการผลิตมีผลต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชนของท่านหรือไม่อย่างไร โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเลือก

ผลกระทบจากมลพิษ	ไม่มี	มีผลกระทบ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
มลพิษทางเสียง				
7. สร้างความรำคาญ หงุดหงิด ไม่สบายใจ				
8. รบกวนต่อการพักผ่อน การติดต่อสื่อสาร				
9. ก่อให้เกิดอาการป่วยทางกาย เช่น หูอื้อชั่วคราว/ หูอื้อถาวร โรคความดันโลหิตสูง				
ปัญหาขยะมูลฝอย				
10. กลิ่นเหม็นจากขยะมูลฝอย/สร้างความรำคาญ				
11. เป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรคและสัตว์นำโรคต่างๆ เช่น หนู แมลงวัน แมลงสาบ				
12. เกิดความไม่ปลอดภัย/ไม่เป็นระเบียบ				

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ข

คู่มือในการผลิตกระป๋องมูงหลังคาจากเศษเครื่องปั้นดินเผา

คู่มือ

การผลิตกระดาษบรรจุภัณฑ์จากเศษกระดาษ และ
เศษเครื่องปั้นดินเผา

ที่มาและความสำคัญ

ในปัจจุบันปัญหาขยะมูลฝอยเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ทุกๆ ฝ่ายให้ความสำคัญและจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา เพราะขยะมูลฝอย ยังเป็นตัวการที่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและมีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย ทำให้เกิดความสกปรกและความไม่เป็นระเบียบของบ้านเมือง การกำจัดขยะมูลฝอยส่วนใหญ่ยังเป็นการกำจัดโดยวิธีกองบนพื้นแล้วเผา ซึ่งเป็นวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ มีขยะมูลฝอยเพียงส่วนน้อยที่ถูกนำไปกำจัดอย่างถูกวิธี เช่น การนำกลับมาใช้ใหม่ การหมักทำปุ๋ย การเผาในเตาเผา และการฝังกลบ ค่าใช้จ่ายสำหรับดำเนินงานเก็บรวบรวมและกำจัด มีมูลค่าหลายล้านบาทต่อปี

กระดาษมีความจำเป็นในชีวิตประจำวันของมนุษย์ และยังเป็นวัตถุดิบที่สำคัญในอุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์ และอุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์อีกด้วย ปริมาณการใช้กระดาษมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การใช้กระดาษในประเทศไทยมีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตามการเติบโตของเศรษฐกิจ การใช้กระดาษปริมาณมากนั้นจึงส่งผลทำให้กระดาษกลายเป็นขยะมากตามไปด้วย และส่งผลต่อสิ่งแวดล้อมตามมา

อุตสาหกรรมเซรามิกและเครื่องปั้นดินเผา ก็เป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่ทำให้เกิดปัญหามลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม เช่น แบบพลาสติกที่หมดอายุ, ซากแผ่นรองเผา, ceramic roller, และของเสียที่ทิ้งออกนอกโรงงานทั้งที่เป็นผลิตภัณฑ์ที่เผาแล้ว โดยทั่วไปการกำจัดก็จะใช้วิธีการฝังกลบในพื้นที่ของบริษัท หรือจ้างคนภายนอกให้นำไปทิ้งซึ่งจะเสียค่าใช้จ่ายมากพอสมควร

ขยะประเภทกระดาษ และเศษเครื่องปั้นดินเผา อาจจะไม่มากและยังมีแนวทางการกำจัดที่ดีอยู่แล้ว แต่การมาเป็นส่วนวัตถุดิบในส่วนผสมของงานก่อสร้างก็เป็นอีกวิธีและอีกแนวทางหนึ่งในการแก้ไขปัญหาได้

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นความสำคัญต่อปัญหาขยะมูลฝอยประเภทเศษกระดาษและเศษเครื่องปั้นดินเผา ในการนำมาแปรสภาพมาเป็นส่วนผสมในการผลิตกระเบื้องมุงหลังคา เพื่อนำมาทดแทนวัตถุดิบจากธรรมชาติ และทำให้กระเบื้องมุงหลังคามีคุณสมบัติที่ดีเทียบเท่าตามท้องตลาดได้ต่อไป

อุปกรณ์

1. ปลีอกขี้หนูรูป

2. ถังพลาสติก ขนาดต่างๆ

3. เครื่องงานผสม

4. เครื่องรดน้ำ

5. เครื่องเจียร

6. ตาชั่งกิโล

7. ตะแกรงร่อน ขนาด 0.3 mm

8. แท่งเหล็ก

9. เครื่องปั่นให้แตกตัว

วัตถุดิบ

การเตรียมวัตถุดิบ

เยื่อกระดาษ

1. นำกระดาษมาฉีกแล้วแช่น้ำทิ้งไว้ในถังน้ำประมาณ 1 วัน เพื่อให้เปื่อย

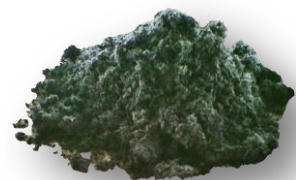
2. ใช้เครื่องงานผสมปั่นเพื่อให้แตกตัวกลายเป็นเยื่อกระดาษ

3. นำกระดาษที่เป็นเยื่อแล้ว ไปรีดน้ำ ด้วยเครื่องรีดน้ำ

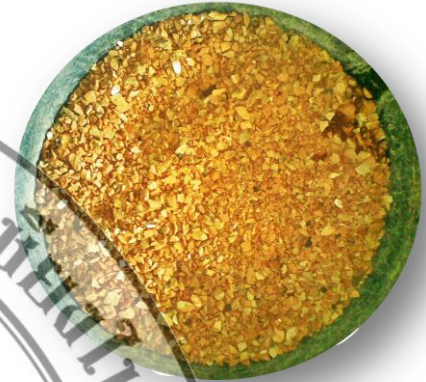
4. นำเยื่อกระดาษมารีดน้ำออกด้วยเครื่องรีดน้ำ และปั่นให้แตกตัว ซึ่งมีความชื้นประมาณร้อยละ 70%

5. เมื่อได้เยื่อกระดาษที่ผ่านการปั่นให้แตกตัว ให้นำไปเก็บในภาชนะที่มีดัดเพื่อไม่ให้ให้น้ำในเยื่อกระดาษ ระเหยออกไปได้

เศษเครื่องปั้นดินเผา

1. นำเศษเครื่องปั้นดินเผา มาทุบให้แตกละเอียด

2. นำเศษเครื่องปั้นดินเผาที่ทุบแล้วไปร่อนด้วยตะแกรงร่อน ขนาด 0.3 mm ให้ได้เศษเครื่องปั้นดินเผา ขนาด 0.3 mm

3. เมื่อได้เศษเครื่องปั้นดินเผาที่ผ่านการร่อนแล้ว นำไปเก็บใส่ถุงพลาสติก หรือภาชนะที่มิดชิด เพื่อป้องกันการปนเปื้อนจากวัตถุแปลกปลอม

การผลิตกระเบื้องดินขอ

1. นำปูนซีเมนต์, หินทราย, และเยื่อกระดาษ ไปชั่งกิโล ตามอัตราส่วน
20 : 10 : 70 ตามลำดับ

2. แล้วนำไปผสมคลุกเคล้าให้เข้ากันในถัง แล้วเติมน้ำลงไป โดยเติม
ประมาณ ร้อยละ 50 ของน้ำหนักวัตถุดิบ

3. เมื่อผสมส่วนผสมวัตถุดิบต่างๆเข้ากันแล้ว ก็นำไปหล่อในบล็อกขึ้นรูปที่เตรียมไว้ เกลี่ย
เยื่อกระดาษให้ทั่วๆ แล้วใช้แท่งเหล็กกดให้แน่นให้มีความหนาประมาณ 0.2 เซนติเมตร ทิ้ง
ไว้ 10-15 นาที เพื่อเตรียมหล่อขึ้นกระเบื้อง

4. นำเศษเครื่องปั้นดินเผาที่เตรียมไว้ผสมกับปูนซีเมนต์ขาวให้เข้ากัน และเติมน้ำ ในอัตราส่วน 50 : 50 โดยน้ำหนัก

5. เมื่อส่วนผสมของ เศษเครื่องปั้นดินเผา ปูนซีเมนต์ขาว และน้ำ เข้ากันแล้วก็นำมาหล่อทับ ชั้นของเยื่อกระดาษ แล้วใช้แท่งเหล็กกลิ้งให้ทั่วให้มีความหนา ประมาณ 0.8 เซนติเมตร จากนั้นทิ้งไว้ในบล็อกหล่อประมาณ 30 นาที แล้วทำการแกะกระเบื้องออกจากบล็อกหล่อ

6. เมื่อนำกระเบื้องมุงหลังคาออกจากบล็อกหล่อแล้ว นำมาติดขอล็อคกระเบื้องมุงหลังคา

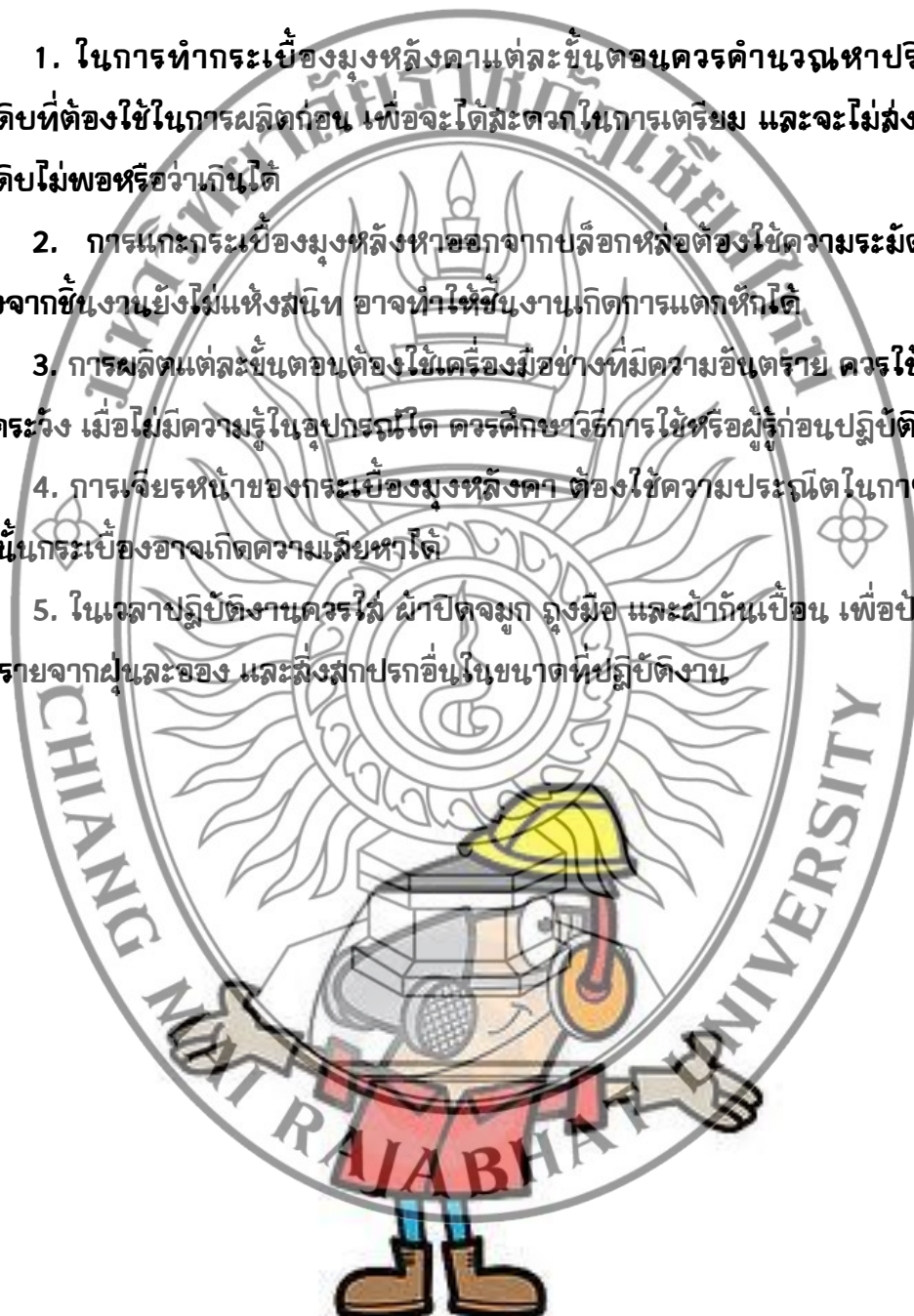
7. แล้วทำการป่นกระเบื้องมุงหลังคาด้วยการใช้ผ้าชุบน้ำแล้วพ่นขึ้นงาน
ทิ้งไว้ ประมาณ 5-7 วัน แล้วจึงเอาออก

8. เมื่อป่นกระเบื้องครบ 7 วันแล้ว ก็นำกระเบื้องมาทำการปรับหน้าให้เรียบ
โดยใช้เครื่องเจียร เจียรส่วนที่เกินออกให้หน้าของกระเบื้องเรียบสวยงาม

9. เมื่อเสร็จแล้ว ก็จะได้กระเบื้องมุงหลังคาจากเศษกระดาษและ
เศษเครื่องปั้นดินเผาที่มีสวยงาม และยังสามารถนำไปใช้ได้

ข้อเสนอแนะ

1. ในการทำกระบี่ของมุงหลังคาแต่ละชั้นตอนตรวจคำนวณหาปริมาณวัสดุที่ต้งใช้ในการผลิตก่อน เพื่อจะได้สะดวกในการเตรียม และจะไม่ส่งผลให้วัสดุไม่พอหรือว่าเกินได้
2. การแกะกระบี่ของมุงหลังคาออกจากปลอกหล่อต้งใช้ความระมัดระวัง เนื่องจากชั้นงานยังไม่แห้งสนิท อาจทำให้ชั้นงานเกิดการแตกหักได้
3. การผลิตแต่ละชั้นต้งใช้เครื่องมือช่างที่มีความอันตราย ควรใช้อย่างระมัดระวัง เมื่อไม่มีความรู้ในอุปกรณ์ใด ควรศึกษาวิธีการใช้หรือผู้รู้ก่อนปฏิบัติงาน
4. การเจียรหน้าของกระบี่ของมุงหลังคา ต้งใช้ความประณีตในการเจียรมิฉะนั้นกระบี่อาจเกิดความเสียหายได้
5. ในเวลาปฏิบัติงานควรใส่ ผ้าปิดจมูก ถุงมือ และผ้ากันเปื้อน เพื่อป้องกันอันตรายจากฝุ่นละออง และสิ่งสกปรกอื่นในขนาดที่ปฏิบัติงาน

การใช้ประโยชน์กระเบื้องมุงหลังคาแบบต่างๆ

วิหารวัด

ศาลาอเนกประสงค์

บ้านทรงไทย

คุ้มป่า

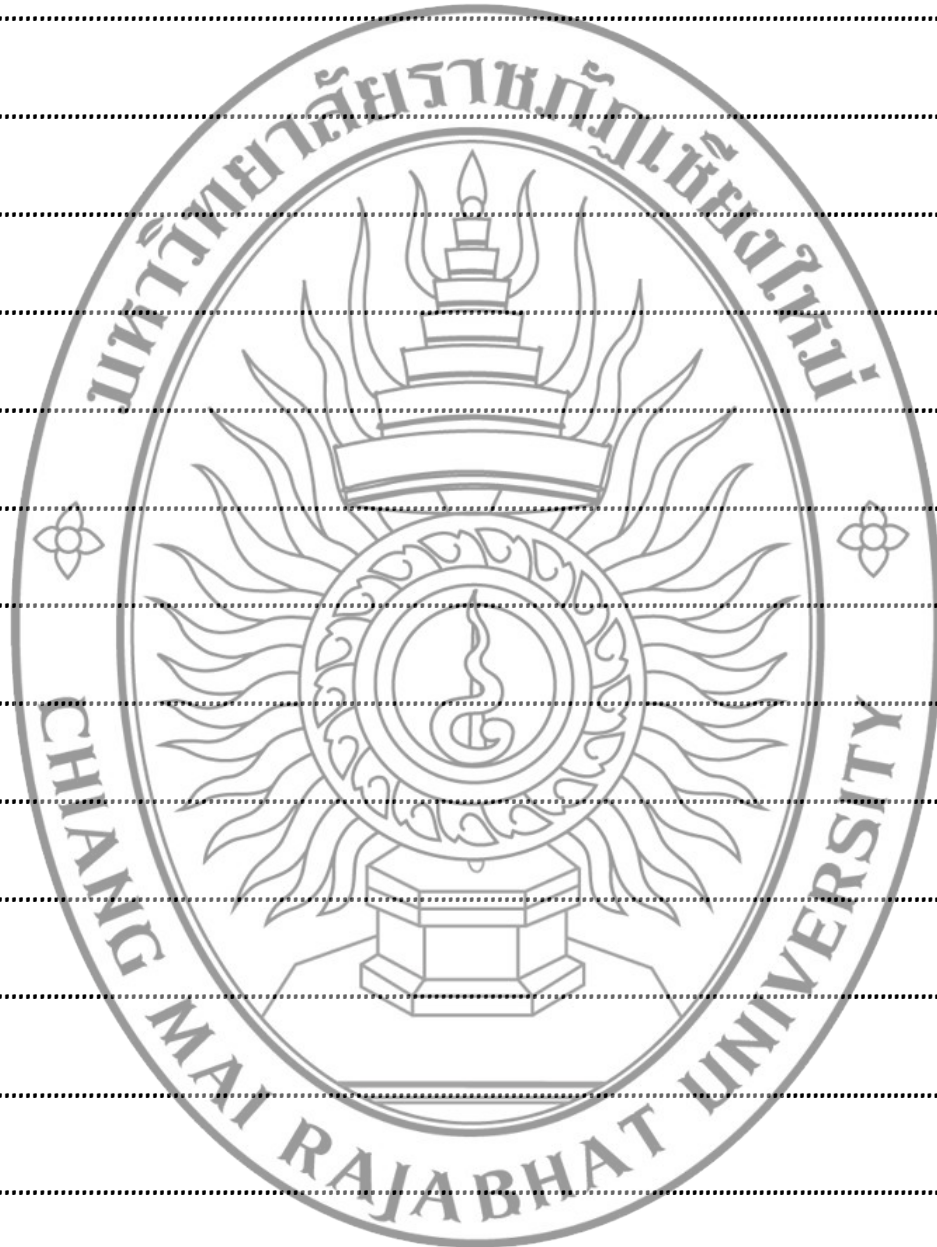

ศาลาทรงไทย

โรงแรม และ รีสอร์ท

บันทึก

บันทึก

สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพและสิ่งแวดล้อม และ สาขาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

www.cmru.ac.th

จัดทำโดย

นางอติสรา แก้วนิรัญกิจ

ที่ปรึกษา

อาจารย์สมศักดิ์ บุญแจ้ง

อาจารย์สุรศักดิ์ นุ่มมีตรี

ประวัติผู้วิจัย

1. นายสุรศักดิ์ นุ่มมีศรี

หน่วยงาน

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

โทรศัพท์ 081-9513922 E-mail: duydtii@hotmail.com

2. ผศ. ดร. อนันดาธิ์ รัชเวทย์

หน่วยงาน

สาขาวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

โทรศัพท์/โทรสาร 053-885626 E-mail: Anodan@gmail.com

3. นาย สมศักดิ์ บุญแจ้ง

หน่วยงาน

สาขาวิชาเซรามิก คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

โทรศัพท์/โทรสาร 053-885626 E-mail: ssoamk@hotmail.com

